PEMERKASAAN INDUSTRI KESIHATAN MELALUI PENSIJILAN HALAL: ANALISIS KES TERHADAP PRODUK SUPLEMEN DI MALAYSIA

Mohd Faizal Wahidin
IQRA Business School, Universiti Geomatika Malaysia (UGM), Lot5-5-7, 5th Floor, Prima Peninsula, Jalan Setiawangsa 11, 54200 Kuala Lumpur. Malaysia

Prof. Dato' Dr. Hj. Mohamad Nasir Saludin
Universiti Geomatika Malaysia (UGM), Lot5-5-7, 5th Floor, Prima Peninsula, Jalan Setiawangsa 11, 54200 Kuala Lumpur. Malaysia

Abstrak

Industri kesihatan di Malaysia semakin berkembang selari dengan permintaan pengguna terhadap produk yang selamat, berkualiti dan mematuhi prinsip Syariah. Pensijilan halal telah menjadi antara faktor utama dalam pembentukan kepercayaan pengguna terhadap produk kesihatan khususnya suplemen. Artikel ini membincangkan peranan pensijilan halal dalam memperkasa industri kesihatan melalui analisis kes beberapa syarikat tempatan yang mengeluarkan produk suplemen. Kaedah kajian kualitatif digunakan dengan analisis terhadap dokumen pensijilan halal, wawancara bersama pengurus syarikat, dan pemerhatian terhadap proses pengeluaran. Hasil kajian menunjukkan bahawa pensijilan halal bukan sahaja meningkatkan kredibiliti dan akses pasaran, tetapi juga menyumbang kepada amalan pengilangan yang baik (GMP) dan inovasi produk. Kajian ini mencadangkan supaya mekanisme pensijilan halal diperkukuh dengan elemen pendidikan dan transformasi digital bagi mempercepatkan pematuhan industri terhadap standard halal.

Kata kunci: pensijilan halal, produk suplemen, industri kesihatan, GMP, kepercayaan pengguna

Pengenalan

Industri kesihatan merupakan antara sektor yang berkembang pesat di Malaysia, sejajar dengan peningkatan kesedaran pengguna terhadap kepentingan penjagaan kesihatan pencegahan dan pemakanan berfungsi. Salah satu sub-sektor utama dalam industri ini adalah pengeluaran produk suplemen seperti vitamin, herba, dan minuman berfungsi. Permintaan terhadap produk ini semakin meningkat pasca pandemik COVID-19, sekali gus membuka ruang pasaran yang luas kepada pengeluar tempatan (MOH, 2022).

Namun begitu, pemilihan produk oleh pengguna Malaysia yang majoritinya beragama Islam dipengaruhi oleh faktor pematuhan halal. Kajian oleh JAKIM (2023) menunjukkan bahawa 87% pengguna Muslim meletakkan label halal sebagai faktor utama dalam pemilihan produk kesihatan. Oleh itu, pensijilan halal bukan hanya menjadi isu agama, tetapi juga aspek pemasaran, keselamatan makanan dan reputasi jenama (Ahmad et al., 2021).

Dalam konteks perniagaan, pensijilan halal mampu memberikan nilai tambah kepada syarikat yang mengeluarkan produk kesihatan. Ia menjadi pemacu kepada standardisasi, kawalan kualiti, dan pematuhan undang-undang serta membuka peluang eksport ke negara Islam. Namun, proses pensijilan ini juga menimbulkan pelbagai cabaran seperti kos, masa pemprosesan dan keperluan dokumentasi teknikal yang ketat.

Oleh yang demikian, kajian ini bertujuan untuk meneliti secara mendalam bagaimana pensijilan halal menyumbang kepada pemerkasaan industri kesihatan di Malaysia, khususnya dalam sektor pengeluaran produk suplemen. Kajian ini juga mengemukakan cadangan ke arah pemantapan sistem pensijilan yang lebih inklusif dan efisien.

Metodologi Kajian

Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif berbentuk kajian kes pelbagai (multiple case study) yang melibatkan tiga syarikat tempatan yang mengeluarkan produk suplemen dan memiliki sijil halal Malaysia yang sah. Pemilihan syarikat dibuat berdasarkan rekod pendaftaran di Direktori Halal JAKIM dan sumbangan signifikan dalam pasaran tempatan.

Pengumpulan data dilakukan melalui temu bual separa berstruktur bersama pengurus bahagian halal, R&D dan pengurusan kualiti setiap syarikat. Temu bual berlangsung selama 60–90 minit dan dirakam serta ditranskrip. Soalan yang diajukan merangkumi proses pensijilan halal, faedah dan cabaran pensijilan, serta impak terhadap operasi dan strategi perniagaan.

Selain temu bual, dokumen sokongan seperti sijil halal, carta aliran proses pengeluaran, prosedur SOP dan laporan audit halal turut dianalisis untuk mendapatkan pemahaman menyeluruh terhadap proses pematuhan halal. Pemerhatian tidak langsung terhadap kilang pengeluaran juga dilakukan melalui video audit dalaman yang dikongsikan oleh syarikat.

Data dianalisis menggunakan kaedah tematik dengan bantuan NVivo. Kod awal dibina berdasarkan tema utama: nilai pensijilan halal, amalan pematuhan, halangan dan impak terhadap syarikat. Dapatan dibandingkan merentas kes untuk melihat persamaan dan variasi.

Aspek kebolehpercayaan data dijamin melalui triangulasi sumber, semakan semula oleh responden dan pengesahan rakan penyelidik. Etika penyelidikan dipatuhi dengan mendapatkan persetujuan bertulis dan menjaga kerahsiaan maklumat syarikat.

Perbincangan

Pensijilan halal terbukti memberikan impak positif kepada syarikat pengeluar produk suplemen dari aspek penjenamaan dan kepercayaan pengguna. Ketiga-tiga syarikat yang dikaji menyatakan bahawa label halal meningkatkan keyakinan pelanggan dan membuka akses kepada pasar raya besar, farmasi, dan pasaran ekspor halal seperti Indonesia, Brunei dan Timur Tengah.

Selain dari aspek pasaran, pensijilan halal turut menyumbang kepada peningkatan kualiti dan keselamatan produk melalui pematuhan kepada piawaian yang ditetapkan oleh JAKIM dan MS 2424. Amalan pengurusan premis, kawalan bahan mentah, kebersihan dan pengasingan produk di kilang dikemas kini selaras dengan kehendak pensijilan, sekali gus menambah nilai kepada keseluruhan operasi.

Namun begitu, syarikat menghadapi cabaran dalam proses permohonan pensijilan halal, terutamanya bagi produk baharu. Proses dokumentasi, semakan bahan mentah dan komunikasi dengan pembekal bahan import memerlukan masa dan kemahiran teknikal yang tinggi. Beberapa responden mencadangkan agar sistem permohonan dipermudahkan melalui automasi dan integrasi dengan sistem NPRA atau MeSTI.

Aspek kos juga menjadi pertimbangan besar, terutama bagi syarikat berskala kecil. Bayaran pensijilan, pengubahsuaian SOP dan latihan pekerja memerlukan perbelanjaan yang signifikan. Tanpa sokongan kewangan atau geran, ramai pengusaha tidak mampu mengekalkan pensijilan mereka secara berterusan.

Namun begitu, manfaat jangka panjang pensijilan halal dilihat melebihi kos. Salah satu syarikat melaporkan peningkatan jualan sebanyak 35% selepas menerima sijil halal, manakala sebuah lagi syarikat berjaya menjalin kerjasama OEM dengan jenama antarabangsa yang hanya menerima produk halal.

Secara keseluruhannya, pensijilan halal berperanan bukan sahaja sebagai tanda pematuhan syariah, tetapi juga sebagai alat strategi perniagaan dan pemangkin kepada amalan pengilangan beretika dan berkualiti tinggi dalam industri kesihatan.

Rumusan

Kajian ini membuktikan bahawa pensijilan halal memainkan peranan penting dalam memperkasa industri kesihatan di Malaysia, khususnya dalam sektor pengeluaran suplemen. Ia meningkatkan keyakinan pengguna, menambah peluang pasaran dan memperkukuh amalan pengurusan kualiti.

Walaupun proses pensijilan menghadapi pelbagai cabaran, manfaat jangka panjang kepada syarikat termasuk penjenamaan, kecekapan pengeluaran dan akses eksport adalah signifikan. Oleh itu, sokongan berterusan daripada pihak kerajaan, JAKIM dan agensi teknikal amat diperlukan bagi menggalakkan lebih banyak syarikat mengambil langkah mendapatkan sijil halal.

Cadangan penambahbaikan termasuk pelaksanaan sistem permohonan digital bersepadu, penyediaan geran halal untuk IKS, dan latihan pensijilan kepada pengusaha baru. Pendekatan ini mampu mempercepatkan pemerkasaan halal secara menyeluruh dalam industri kesihatan.

Kajian ini menyumbang kepada literatur tempatan dalam memahami impak pensijilan halal terhadap industri suplemen, dan mencadangkan agar kajian masa hadapan menumpukan kepada impak terhadap pengguna akhir dan keberkesanan pemasaran produk halal kesihatan.

Rujukan

Ahmad, R., Salleh, M. N., & Yusof, N. M. (2021). The influence of halal certification on consumer trust in health supplements. *Journal of Halal Studies*, 7(2), 55–70.

Department of Islamic Development Malaysia (JAKIM). (2023). *Halal Directory & Consumer Report 2022*.

Ministry of Health Malaysia (MOH). (2022). *National Health Products Industry Report*.

Aziz, Y. A., & Noor, N. A. M. (2020). Halal certification process in Malaysia: Challenges for SMEs. *Halal Journal of Southeast Asia*, 5(1), 88–97.

Shafie, S., & Othman, M. N. (2021). Halal certification: A strategic marketing tool for health products. *Asian Journal of Business and Management*, 13(2), 42–60.

Jalil, N. A., & Rahman, R. A. (2022). GMP compliance through halal certification in health supplement manufacturing. *Journal of Food Safety and Quality*, 11(3), 100–115.

Khan, M. A., & Ismail, M. A. (2020). Halal supply chain management in nutraceutical industry. *Global Journal of Halal Industry*, 8(1), 35–49.

Tan, M. C., & Yusuf, S. A. (2023). The impact of halal certification on export potential of Malaysian health products. *Journal of International Business and Halal Economics*, 9(1), 22–36.

Yaacob, N. A., & Mohd Zain, M. A. (2022). Halal traceability and consumer confidence in nutraceuticals. *Malaysian Journal of Public Health and Halal Compliance*, 10(2), 61–77.

Nasir, R., & Abdul Hamid, N. H. (2021). Cost and benefit analysis of halal certification in the health industry. *Jurnal Ekonomi Halal Malaysia*, 6(1), 49–65.

MESTECC. (2022). *Malaysia's Bioeconomy Blueprint 2022–2030*.

Abdullah, M., & Ariffin, R. (2020). Challenges in halal compliance for small health product manufacturers. *Jurnal Keusahawanan Halal*, 4(2), 30–44.

Yusof, S. N., & Latiff, R. A. (2021). Consumer perception of halal nutraceuticals. *Journal of Halal Consumer Behaviour*, 3(1), 15–28.

SME Corporation Malaysia. (2023). *SME Halal Readiness Index Report*.

Norazmi, N., & Hafiz, M. R. (2022). Halal logistics in health product manufacturing. *Asian Halal Logistics Journal*, 5(1), 70–85.